

Restoring 'Entuziazm', Peter Kubelka

Xcèntric

el cinema del CCCB

1

26.ABRIL.2009

XCÈNTRIC

26/ABRIL/09

Entuziazm, Dziga Vertov

Vertov/Kubelka

Vertov *Privautnahme / Vertov Filmed in Person*, Elisaveta Svilova. 1 min.

Entuziazm: Simfoniya Donbassa, Dziga Vertov. 1930, 65 min, 35 mm, versió restaurada per Peter Kubelka el 1972.

Restoring 'Entuziazm', Peter Kubelka. 2005, 65 min, vídeo.

Per al seu primer film sonor, Vertov tenia un propòsit radical: explorar el so directe i les seves possibilitats expressives com ningú no ho havia fet. *Entuziazm* és una obra única en què els sons (en particular els industrials) dialoguen amb veus i músiques. Molt pocs la van comprendre al seu dia, encara que un Chaplin entusiasmats va escriure: «Mai no havia imaginat que uns sons mecànics es poguessin organitzar amb tanta bellesa. Considero *Entuziazm* com una de les simfonies més commovedores que he sentit a la meua vida. Dziga Vertov és un músic. Els compositors n'haurien d'aprendre.» Més tard el film es va oblidar i no es va tornar a descobrir fins a les avantguardes de 1960. A Restoring 'Entuziazm', Peter Kubelka, a la taula de muntatge, revela el treball de Vertov, així com les especificitats matèriques del mitjà cinematogràfic i la particular relació entre la imatge i el so.

Entuziazm, Dziga Vertov

2

Diaris de Dziga Vertov

17 de novembre

Trobada amb Charlie Chaplin. Inquiet durant la projecció. Sorprès. Ha parlat molt del film. A través de Montagu m'ha donat una carta sobre *Entusiasme*: «Mai no hauria imaginat que uns sons mecànics podien organitzar-se amb tanta bellesa. Considero *Entusiasme* com una de les simfonies més commovedores que he sentit a la meua vida. Dziga Vertov és un músic. Els compositors n'haurien d'aprendre i no discutir-lo.

Enhorabona.

Charlie Chaplin.»

Entusiasme, per Dziga Vertov

Vet aquí, finalment, l'observació més important.

Quan, en el film *Entusiasme*, els sons industrials de la Gran Forja de la Unió Soviètica arriben a la plaça, envaeixen el carrer i acompanyen amb la seva música mecànica les gegantines manifestacions organitzades en ocasió de les festes;

quan, per una altra banda, els sons de les bandes militars, els clamors de les manifestacions, les banderes i els trofeus, les estrelles roges, les aclamacions, les consignes de combat, els discursos dels oradors, etc., es fonen amb el so de les màquines, el so dels tallers en emulació;

quan el treball per suprimir la bretxa en el Donbass es desenvolupa davant nostre com un «dissabte comunista» ininterromput, com unes «jornades de la industrialització», com una croada sota el signe de l'estrella roja, sota el signe de la bandera roja;

no ho hem de veure com un defecte *sinó com una experiència seriosa i amb futur.*

[...]

La posada en marxa del nostre film *Entusiasme* va estar precedida de la «teoria del concert de miols» d'H. Sokolov i de la *negació* per les autoritats d'aquí i de l'estranger fins i tot de la possibilitat de gravar els sons documentals. Va estar precedida de la negació de la possibilitat de produir films sonors d'actualitats sense actors. La realització d'*Entusiasme* i els seus resultats han significat en certa manera la negació d'aquesta negació. *Entusiasme* no tan sols ha refutat decididament la «teoria del concert de miols» i les altres «teories» antinoticiaris, sinó que ha obert de bat a bat la porta a la producció de noticiaris sonors, a la producció de films noticiaris sonors sense actors; de la mateixa manera, ha obert el camí a la producció futura de films documentals sonors i visuals rodats a distància.

Entuziazm, Dziga Vertov

3

El film *Entusiasme* té defectes. Com es poden explicar? S'expliquen en gran mesura pel sot que, en el moment de la producció del film, es va obrir entre els nostres plans, la nostra voluntat de rodar i de muntar el film, i l'estat tècnic del cinema sonor a principis de 1930. Ens vam avançar massa, en els nostres plans i els nostres projectes, a les nostres possibilitats tècniques i d'organització. No vam tenir en compte tots els obstacles que s'alçaven davant la producció del film. Val a dir que cada obstacle que trobàvem bastava per si sol per demolir i interrompre el nostre treball.

No vam retrocedir davant els obstacles: els vam superar. No vam seguir la línia de menor dificultat ni per rodar ni per muntar. I això ens va comportar un considerable perjudici.

Segons la meua opinió, cal referir-se a aquests defectes com els d'un film una mica mutilat en el combat. Esquinçat. Ronc. Cobert de ferides. Però un film que, malgrat tot, no ha retrocedit davant cap dificultat.

Entuziazm, Dziga Vertov

Quina ha estat l'actitud de part dels nostres crítics respecte del film?

O bé una actitud *professoral*: tot el que no era «sostingut», tot el que no era «bemoll», en una paraula, tot allò que no era «doremifasòlic» va ser batejat sense discussió com a «cacofonia». O bé ens vam topar amb una crítica *sorda*: només criticava la part visual del film i deixava de banda el contingut sonor. O també ens trobem amb una crítica «pro actor», diguem-ne una crítica formalista, que, situant-se com a adversari del formalisme, busca laboriosament i vitupera tal o qual troballa formal en el film. O finalment amb una crítica *antinoticiari*, *antifilm sense actors*, és a dir, amb els autors de la «teoria del concert de miols» que, a títol d'autodefensa, us demostren, traient foc pels queixals, que *Entusiasme* és precisament un «concert de miols», cosa que demostra que la teoria en qüestió és justa i confirmada, i que tomba i que gira.

Per a l'equip del film *Entusiasme*, i crec que per a tots els cineastes del film noticiari, tindria un gran interès una anàlisi multilateral (i no unilateral) d'aquest film. I no tan sols d'*Entusiasme* com d'una «obra en si», sinó de tot el treball lligat a la producció d'aquest film, de tot el treball que hem dut a terme per fer passar el cinema dels rails del mut als rails del sonor en la nostra branca de la indústria cinematogràfica socialista, que denominem film noticiari, film documental o film sense actors.

Dziga Vertov, *Memorias de un cineasta bolchevique*, Barcelona: Ediciones Labor, 1974.

Programadors: Núria Aidelman i Gonzalo de Lucas

4

